

تُرکی حکمت لی مَثَل لَر

مَثَل های حکیمانه ی تُرکی
با ترجمه و شرح فارسی

عظیم سرودلیر

سرشناسه: سرو دلیر، عظیم؛ ۱۳۳۴ -
عنوان و نام پدید آور: ترکی حکمت‌لی مثل‌لو: مثل‌های حکیمانه‌ی ترکی با ترجمه و شرح فارسی/
عظیم سرو دلیر.

وضعیت نشر: مشهد، مرندیز، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری: ۴۸۸ ص.

شابک: ۳-۱۹۳-۱۰۶-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: فارسی - ترکی.

موضوع: ضرب‌المثل‌های ترکی -- ایران

موضوع: ضرب‌المثل‌های ترکی -- ایران -- ترجمه شده به فارسی

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۳ ۴۵۴۵ س۴/ت۴/۱۹/۶۵۱۹ PNF

رده‌بندی دیویی: ۳۹۸/۹۹۴۳۶۱

شماره کتابشناسی ملی: ۲۸۲۵۸۵۱

نشر مرندیز

ترکی حکمت‌لی مثل‌لو
مثل‌های حکیمانه‌ی ترکی
با ترجمه و شرح فارسی

نویسنده:

عظیم سرو دلیر

چاپ: کامیاب

نوبت چاپ: اول، ۳۹۳

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۰۰۰ تومان

شابک: ۳-۱۹۴-۱۰۶-۶۰۰-۹۷۸

مشهد، خیابان آبکوه ۹؛ مجد شمالی ۱۳؛ شماره‌ی ۹۰

تلفن: ۷۲۷۴۷۶۵ - دورنگار: ۷۲۵۱۳۰۲

مرکز پخش: تهران: پارس‌یان، تلفن: ۰۲۱-۶۶۹۶۴۱۶۴

نشانی سایت اینترنتی: www.marandiz.com

فهرست مَثَل‌ها

- ۴۵..... آنّا یادگاری
 ۴۹..... آبادان کند توستوسو و دن بَللی اولار
 ۴۹..... آبدال آت میندی، اوزون نی سایدی (ساندی)
 ۵۰..... آبدال دویوندن، اوشاق اوچوندان اوسانماز
 ۵۰..... آیری باهار گوی اوتو دنیل که گئنه گویه ره
 ۵۰..... آیر ایسته سن چوخ دئمّه، ساغلیق ایسته سن چوخ یمّه
 ۵۱..... آیر هاردا، چورک اوردا
 ۵۱..... آت، آت اولونجا آیه سی مات اولار
 ۵۱..... آتاش دئمگنن اغیز یانماز
 ۵۲..... آت آلمه میش، آخور باغلیری
 ۵۲..... آتا اولماق آسان دی، آتالیق ائله مک چتین
 ۵۲..... آتا اوغلو یونان ساواش دی ابله اینان دی
 ۵۳..... آتا بیلگی سی ایله، آدام آدام اولماز
 ۵۳..... آتا چوره گی، میدان چوره گی؛ اوغول چوره گی، زندان چوره گی
 ۵۴..... آتا دوغراییب، اوغول یثیب دیر
 ۵۴..... آتا سوزون توتما یانی بیابانا آتارلار
 ۵۴..... آتام، آتام، من بو ایشه ماتام!
 ۵۵..... آتامی اولدور موشم، گورونا آند ایچمه یه
 ۵۵..... آتا مین ماغین بیر عیبی وار، آت دان دوشماغین مین عیبی
 ۵۶..... آتان سوغان، آنان ساریمساق
 ۵۶..... آتاسین، آناسین گورمه سه ئیدیم، اوزونه خان دئیردیم
 ۵۶..... آت اولدو، ایتلرین اولدو بایرامی
 ۵۷..... آت اولر، میدان قالار؛ ایگید اولر، شان قالار

- ۵۷.....آت اولمايان پىردە ئىششك دە آت دىر
- ۵۷.....آت ائلىن توربا امانت، بىزىم داها نە ئىمىز وار؟
- ۵۸.....آت آلە دوشەر؛ ميدان آلە دوشمىز
- ۵۸.....آت اوغورلاتان دان سونرا آخور نىه گۈرك؟
- ۵۸.....آتا مالينا گۈز تىگن آج قالار
- ۵۸.....آتا پىتيرن قىز آرلەر، آتا پىتيرن اوغول قىزلانار
- ۵۹.....آت بىسلەنيركن، قىز ايسلەنيركن
- ۵۹.....آت تاپىل دى، يەر تاپىلمادى؟
- ۶۰.....آت تىپىگنە آك دۈزەر
- ۶۰.....آت تۈلەمىخىن پىردن چىخاردار، بىرىن يەرە وورار ايكى سين اوزونە
- ۶۰.....آت تىمار گۈتۈر
- ۶۱.....آت دان دوشۇپ ئىششەنە مېنمىز
- ۶۱.....آت دان قالانى اۈگۈزە وئىرلەر
- ۶۲.....آت دان پىخىلانا يۈرغان دوشك، ئىششك دن پىخىلانا قازما، گۈرك
- ۶۲.....آت دان پىخىلمايان آتلى اولماز
- ۶۳.....آت ساخلايان آت دان يۈگۈرك اۈلا گۈرك
- ۶۳.....آت، قاتىر دۈغوب، ئىسلى پوزۇلۇپ
- ۶۳.....آتلى آتىنى اوينات دى قورباغا قىچىنى
- ۶۴.....آتلى ايله پىدادىن سۇداسى توتماز
- ۶۴.....آتى آتىن يانين دا باغلاسان ھىرنگ اولماسا ھىم خوى اولار
- ۶۵.....آتا اوغلونا بىر باغ وئردى، اوغول آتاي بىر سالخىم قىنمادى
- ۶۵.....آت اولان دا ميدانى اولماز، ميدان اولان دا آت
- ۶۶.....آت كىمىن دى؟ مېنەن، دۈن كىمىن دى؟ گېنەن
- ۶۶.....آت گۈرتدە آخسايار، سۈ گۈرتدە سۈسوزار
- ۶۷.....آت، مېنىش اۈيرەدر؛ دۈن، پىرىش
- ۶۷.....آتلى دونلى با گۈل باشىوا گل سۈن، دىزى پىرتىقا گۈلمە باشوا گلر
- ۶۸.....آتى ايتىرىپ توختاسىن آختارىر
- ۶۸.....آت پىرىمكەلە يۈل آلار، اىنسان بىلمكەلە
- ۶۸.....آتى ساتىپ ئىششك آلىپ، دۈمبولا دۈم، دۈمبولا دۈم!
- ۶۹.....آتى قىرخ ياشىن دا اۈيرتسەن قىامت ميدانىن دا چاپار

- ۶۹..... آتیللام، آتیللام، آتام آدینا، ساتیللام
- ۷۰..... آتیلان اُوخ گئری دُونَمَز
- ۷۰..... آتیلان، دُوشَر
- ۷۰..... آتیل دی مین دی ائششَه یَه، بایاخ دا آیاغی پَرده ئیدی، ایندی دَه!
- ۷۱..... آت یئمی یَن آجی اُوت لار بیتَمَسَه بیتدیگین دَن یاخشی دیر
- ۷۱..... آتیم اوزوم دَن، دُونوم اوزوم دَن، بَنیه نوکَرَم
- ۷۱..... آتین آریخینا قاری دئیللر، ایگیدین یوخسولونا دلی
- ۷۲..... آتینا ایششگ دُیوبالَه، دُوه سینه کُوششگ
- ۷۲..... آتینا باخان آر دیها باخماز
- ۷۳..... آتین اُومو آر یادل اولسون
- ۷۳..... آتین ایزی ایگین ایزیته قاریشماز
- ۷۳..... آتین دایی دیر ایشین ضایی دیر
- ۷۳..... آتیوی باغلا دیره یَه، سورا تانریبا (اللاها) تاپشیر
- ۷۴..... آج آجی آلدی آج دان لُوون توزه ی
- ۷۴..... آج آجی دالایار (تالایار)، توخ توخو بالایار
- ۷۵..... آج آدام داش دا پئیر
- ۷۵..... آج آدامی قورد یئمَز
- ۷۵..... آجا آرپا چُورگی قُتیردی
- ۷۶..... آج آیی اویناماز
- ۷۶..... آج ائله بیلر هامی آج دیر، توخ ائله بیلر هامی توخ دور
- ۷۷..... آج قیلینجا چاپار
- ۷۷..... آج ایت گلمیش، توخ ایتین یانین یالی ئیر
- ۷۷..... آج باشیم دینج قُولاقیم
- ۷۸..... آج تُو یُوخ یاتار یُوخی سین دا داری گوزر
- ۷۹..... آج دئیر دویمارام، توخ دئیر آجمارام (آجیخمارام)
- ۷۹..... آج دُوغرایار، توخ پئیر
- ۷۹..... آج قاپُون دا، حاج قاپُون دا
- ۸۰..... آج، قاتیق ایستَه مَز؛ یوخولو یاستیق
- ۸۰..... آج قارین، آجی آیران!
- ۸۱..... آج قارونون یوخ ایمانی

- ۸۱..... آج قارینا بیر نفر، نغمه اوخورمو مگر؟
- ۸۲..... آج، قودورقان اولار چیرباخ اویناغان
- ۸۲..... آج‌لیق اولسون توی اولسون
- ۸۳..... آج‌لیق بیر ایل گندر، منت مین ایل
- ۸۳..... آجیق لایش گوزن ضررین چئکر
- ۸۳..... آجین دان ایت قیرخیری
- ۸۴..... آج، نه پئمزا توخ، نه دنمز
- ۸۴..... آجون دان یاتیر، گون آرتا دورور
- ۸۵..... آجینی دادمایان شیرینی بیلمز
- ۸۵..... آجین قارنی دویار گوزو دویماز
- ۸۵..... آجین قوشاقین دا چورک قالماز
- ۸۶..... آچارام ساندیقی، توکرم پامبیغی
- ۸۶..... آچیق اغیز آج قالماز
- ۸۶..... آچیق قبا ایت دیر
- ۸۷..... آچیلماش سوفرانن بیر عیبی وار، آچیلانن مین
- ۸۷..... آختاران تاپار
- ۸۸..... آختارماغینان دئیل، راست گلمه ییت دیر
- ۸۸..... آخسام دان سونرا گلن قوناغین یثیه جه یی سوغان دیر
- ۸۸..... آخسامین خیرین دن سه صاباحین شری
- ۸۸..... آخسامین سیررینی دان بیلر
- ۸۹..... آخماق اوزونه دوشمن دی، اوزگه یه نجه دوست اولار؟
- ۸۹..... آخماق ایت آیا هورر
- ۸۹..... آخیردا گون یاخشی گولر
- ۹۰..... آدام اوزگه ایپی اینن قویوا گیرمز
- ۹۰..... آدام اومدوغو پتردن کوسر
- ۹۱..... آدام، بیر اوشاق لوقدا اوشاق اولار بیرده قوجالوقدا
- ۹۱..... آدام، بیر قولاقین کر ایلر بیر گوزون کور
- ۹۲..... آدام بیلمز هانسی سازی ئینان اویناسون
- ۹۲..... آدامون اوزونین کی آتینی ده یثسه سوموگون آتماز
- ۹۳..... آدام یورقانینا گوره قیچین اوزالدار

۹۳	آدامی تانیان پُشرده قورد پُشسین
۹۳	آدی مَنیم دادی سَتین
۹۴	آدیوی قویدون دَگیرمانچی، چاغیر قوی دَن گلسُون
۹۴	آدیوی قویدون رَشید، پُترین دیندین پُترین ایشید
۹۵	آرادا قورد آزیدی بیردانه‌ده وارد اولدی
۹۵	آریادان بوغدادان آلیم اوزول دی، جار قالوب دی سَنه داری خَرمنی
۹۶	آرا قاریشیب، مذهب ایتیب
۹۶	آرپا آکن بوغدا بیچمز (دَرمز)
۹۷	آرخالی ایت قوره باسار
۹۷	آرواد ایوین بلاسی دی، هیچ ایو تَلاسیز اولماسین
۹۷	آرواد وار ائو بیغار، آرواد وار ائو بیخار
	آروادین یالاغی (قاریباسی) سَمَنی (سَمَنو) قویار، کیشنین یالاغی باققال
۹۸	دوکانی آچار
۹۸	آری یواسینا چُپ اوزات دُوق
۹۸	آستاری اوزون دَن باها دوشور
۹۹	آشاغی دا ایلشمیر، یوخاریدا پئر یوخدور
۹۹	آشینا، آشینا، چیخدی اوجاق باشینا
۱۰۰	آشین سوئوغی دَنین ازلیقین دان دیر
۱۰۰	آعاج گُور نده، هیز ایت قاجار
۱۰۰	آعاجی ایچیندن قورد پَنیر
۱۰۱	آعاجین اول کی سی عاردی ایکینجی سی ناموس، اوندان صوراکی لر تارچ و نوروپ
۱۰۱	آغ ایتین قره گُونی
۱۰۲	آغ ایتین پانبقچی یا ضرری وار
۱۰۲	آغ توبورجک گُور نده اونا خیال ایکی قیرانلیق دیر
۱۰۲	آغریمایان باشا دَستمال باغلامازلار
۱۰۳	آغری یان دیشی چئکل لر
۱۰۳	آغ گُون، آدامی آغاردار، قره گُون، قارال دار
۱۰۴	آغلامایان اوشاغا، سُد وئر مزلر
۱۰۴	آغ یارما، قارا گُون اوجون دور
۱۰۴	آغیر اوتور باتمان گل

- ۱۰۵..... آغیزدان چیخن آنگه دوشر
- ۱۰۵..... آغیز یاندیران آشی قاشیق تانیر
- ۱۰۶..... آغیزین آچار، گوزون یومار
- ۱۰۶..... آغزیندان سود ایسی گلیر
- ۱۰۶..... آقاج بار گتیردیک جه باشین آشاغی تیکر
- ۱۰۷..... آقائین مالی چیخار، نوکرین جانی
- ۱۰۷..... آلت‌داکی داش دوروب اوسته کی داش دورمور
- ۱۰۸..... الله اونا قوتور وئرسین، دیرناق وئرمه‌سین
- ۱۰۸..... الله ایستیمه‌نی قورت یمز
- ۱۰۸..... الله نو گوزی او گوزه محتاج ایله مه سین
- ۱۰۹..... الله بویوز سور قوچون قیصاصین بویوزلو قوچدا قویماز
- ۱۰۹..... الله بویوکارین خاصیتینی کس سین
- ۱۰۹..... الله بیر، سوز بیر
- ۱۱۰..... الله بیر قاپینی باغلایان دا بیر قاپینی آچار
- ۱۱۰..... الله بیل دی گامیش نه حیوان دیر، اونا قانات وئرمه‌دی، هر داما دوشستی دی، یاتیردادی
- ۱۱۱..... الله چوره ک ویرتده، آغیز ویرمز
- ۱۱۱..... الله، داغینا باخار، قارسالار
- ۱۱۱..... الله‌دان اگیلمه‌نی هیچ کس سیندیرا بیلمز
- ۱۱۲..... الله‌دان قورخماز، بنده‌دن اوتانماز
- ۱۱۲..... الله‌دان گلنه‌نی هیچ کس قایتارا بیلمز
- ۱۱۲..... الله شنبه نی جهوده قسمت ایلمه‌سین
- ۱۱۳..... الله قارغا دئیل که، گوز اویا
- ۱۱۳..... الله گنج دوتار، برک دوتار
- ۱۱۳..... الله وئرمز قارا قولونا، اودا قالار وورونا، وورونا
- ۱۱۴..... الله وئرند ده باجادان دا توکر
- ۱۱۴..... الله وئریب پیریم کوخایا؛ آرواد قیسیر، قیزی بوغاز
- ۱۱۴..... الله هومم بیر به بیر
- ۱۱۵..... الله‌هین آغاجینین سسی اولماز
- ۱۱۵..... آل ایت‌ندن ده مشهور دور
- ۱۱۵..... آناسینا باخ قیزی نی آل، قیراقینا (دئره سینه) باخ پیزی نی آل

- ۱۱۶ آنڊينا اينانيم يا خوروزون قوړو وڼونا.
- ۱۱۶ آنلويان بير ټولر، آننامويان ايکي.
- ۱۱۶ آنناميشون غولويام، آنناماميشون غولويام، وای ياريم آنناميش آليندن.
- ۱۱۷ آي بالا! شور نه‌دی، شور با نه‌دی؟
- ۱۱۷ ايران قيراقينا شيرازا ورور.
- ۱۱۸ آياقا دوشمه‌ين باشا چيخماز.
- ۱۱۸ آياقين دان بيخيلان قالخار، ديلين دن بيخيلان يوخ.
- ۱۱۸ آياق، آياق نرديوانا چيخارلار.
- ۱۱۹ آي، اولدوز گوڼه ياراشير.
- ۱۱۹ آي ايلانين آغينا دا لعنت، قاراسينادا.
- ۱۱۹ آي دامايل ده خوش گلدین، گون ده، گون ده نوش گلدین.
- ۱۲۰ آيرانا گنتمه‌يه اوتانمير، سرنجی دالين دا گيز له‌دير.
- ۱۲۰ آي، من له اولسون؛ اولدوزون شورونه بارماقيم.
- ۱۲۰ آينايا ننجه باخسان، اوزونو اته گوزرسن.
- ۱۲۱ آبي بالاسينا "آغ آپياغيم" دتير، کيرپی بالاسينا "يوموشاغيم".
- ۱۲۱ آيو، مين بيرايکي اوتون چيخاردار بير ارمودان اوتور.
- ۱۲۱ آي هميشه بولود آلتين دا قالماز.
- ۱۲۲ آبي کيم گوردو؟ کور آقا!
- ۱۲۲ آبي منشه‌دن کوسوب، منشه‌نين خبری يوخ.
- ۱۲۲ آبي نه‌دی، اويناماق نه‌دی؟!.
- ۱۲۳ آيين اون بشی قاران ليق اولسادا، اون بشی آيدين ليق دير.
- ۱۲۳ آبي يا دايی دتير لر کور پونو گنجين جن.
- ۱۲۳ آت گتيرمز، کوفته ايستر.
- ۱۲۴ آر اول کی، گور اول کی.
- ۱۲۴ آردگی سوايله قور خوتمازلار.
- ۱۲۴ آرلی آغلار، آرسيز آغلار، پددی اويناشلی هامی دان چوخ آغلار.
- ۱۲۵ اصلاتين آر کگ ديشی سی اولماز.
- ۱۲۵ اصیل ایتمز، ياغ ايتميز.
- ۱۲۵ اصیل کوک اوسته بتر.
- ۱۲۶ اصيلين ايتيرن نامرد دير.

- ۱۲۶..... آل آلی یووار آل ده دؤنر اوزی یووار.....
- ۱۲۷..... آلگی آله نوب غریبلی ده گؤیده فیریلدار.....
- ۱۲۷..... آلی آلی اوستینه، بودا آلی اوستینه.....
- ۱۲۷..... آلو اولماسا، پئودا اولماز.....
- ۱۲۸..... آلی بوش، اوزی قره.....
- ۱۲۸..... آلیم خمیرده قارنیم آج.....
- ۱۲۸..... آلیندن شو داممیر.....
- ۱۲۸..... امام زاده پای وئرهنی تانیر.....
- ۱۲۹..... امیر بازاری داغیلماسین منه بیر دستمال تاپیلین.....
- ۱۲۹..... آتکینین چوبی بوشالوب.....
- ۱۲۹..... او باش دا آغلاماق دان بوجاش دا سیزیلداق یاخشی دور.....
- ۱۳۰..... اوتانائین اوغلی اولماز.....
- ۱۳۰..... اوتانماسان اوینامقانه وار.....
- ۱۳۱..... اوت گؤکو اوستونده بئر.....
- ۱۳۱..... اوجاق دا بیر اولان یا ذلی دیر یا دیوانه.....
- ۱۳۱..... اوجوز آتین اوجوز شورباسی چیخار.....
- ۱۳۲..... اودا گلیمسن یا سویا؟.....
- ۱۳۲..... اود دندیم دلیم یاندی.....
- ۱۳۲..... اور تولو بازار، دوستلوقی پوزار.....
- ۱۳۳..... اورکدن اورگه یول اولار (وار).....
- ۱۳۳..... اوزادیوی اوزگه لره قویما.....
- ۱۳۳..... اوز ائونه قوللوق ایدن بویوک ائله بگ اولار.....
- ۱۳۳..... اوز بورکوی قوی قاباقوا قاضی ائله.....
- ۱۳۴..... اوز بیر بیر آدامون آتینی ده یئسه سوموگونی آتماز.....
- ۱۳۴..... اوز دهئی که؛ دابان داشی دی.....
- ۱۳۴..... اوز قولونی ویروب دیله اوز دیشینه.....
- ۱۳۵..... اوز گوزونده تیری گورمور اوزگه گوزونده چوب گورور.....
- ۱۳۵..... اوزگه آتینا مینن تنز دوشر.....
- ۱۳۵..... اوزگه اوزگه نون نمازین دستماز سیز قیلار.....
- ۱۳۶..... اوزگهیه قویو قازان اوزو دوشر.....